C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-797/26 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
Judecător Igor Negreanu

D E C I Z I E
În numele Legii

29 octombrie 2026 municipiul Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord

În completul compus din:
Președintele completului, judecător Ion Talpa
Judecători Viorica Severin, Cristina Prisacari

a judecat în ordine de recurs, în lipsa părților, recursul avocatului Ion Șova în interesul condamnatului Bogatîi Valentin declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 04 iunie 2026, prin care s-a respins ca fiind inadmisibilă cererea avocatului Ion Şova în interesele condamnatului Bogatîi Valentin privind aplicarea prevederilor art. 92 din Codul penal.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ținând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul penal, -

a c o n s t a t a t :

La data de 16 aprilie 2026 avocatul Ion Şova în interesele condamnatului Bogatîi Valentin a depus cererea privind aplicarea prevederilor art. 92 Cod penal în privința celui din urmă.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 04 iunie 2026, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă cererea din 16 aprilie 2026 formulată de către avocatul Ion Şova în interesele condamnatului Bogatîi Valentin privind aplicarea prevederilor art. 92 din Codul penal.

Încheierea primei instanțe a fost atacată cu recurs de către avocatul Ion Șova în interesul condamnatului Bogatîi Valentin, solicitând admiterea cererii privind examinarea recursului cu citarea părţilor; admiterea cererii privind solicitarea opiniei Agentului guvernamental; admiterea cererii privind solicitarea avizului consultativ al Curţii Supreme de Justiție. Casarea integrală a încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 04 iunie 2026, şi trimiterea cauzei la rejudecare în aceeaşi instanţă, în alt complet de judecată.

În argumentare a precizat că, instanţa de fond a interpretat noţiunea de refuz într-o

manieră strict formală, limitând-o la existenţa unui act scris intitulat expres refuz, iar o asemenea interpretare este contrară scopului normei.

A notat că, norma legală nu poate fi interpretată în sensul în care administraţia penitenciarului ar putea bloca accesul condamnatului la instanţă prin simpla neemitere a unui act formal. Menționează că, în cazul în care, administraţia nu adoptă nici hotărâre favorabilă, nici hotărâre de refuz, invocând lipsa unei metodologii, lipsa unei comisii speciale sau lipsa unui regulament-cadru, această inacţiune produce acelaşi efect juridic ca un refuz: împiedică persoana condamnată să obţină examinarea cererii sale.

Prin urmare, amânarea examinării, tergiversarea, inacţiunea sau imposibilitatea declarată de a examina cererea trebuie calificate ca refuz de facto, cel puţin în măsura în care, ele împiedică accesul condamnatului la procedura judiciară.

Consideră că, administraţia penitenciarului ar putea paraliza aplicarea art. 92 CP, printr-o simplă omisiune administrativă. Notează că, o asemenea concluzie, este incompatibilă cu principiul legalităţii, cu dreptul de acces la instanţă şi cu obligaţia statului de a organiza un mecanism efectiv de revizuire a pedepsei detenţiunii pe viaţă.

Susține că, instanţa de fond a acceptat raţionamentul potrivit căruia lipsa unei concluzii a unei Comisii Speciale, ar face imposibilă adoptarea unei decizii de către comisia penitenciarului. Astfel, dacă statul a instituit prin art. 92 alin. (3^1) Cod penal un mecanism de înlocuire a părţii neexecutate din pedeapsa detenţiunii pe viaţă cu o pedeapsă mai blândă, atunci acelaşi stat are obligaţia de a asigura funcţionalitatea acestui mecanism. Lipsa regulamentului, lipsa metodologiei sau lipsa unei comisii speciale, nu poate suspenda aplicarea legii şi nu poate transforma dreptul condamnatului într-un drept pur teoretic.

Actele normative în vigoare se aplică de la intrarea lor în vigoare. Lipsa unor acte subsecvente nu poate constitui temei pentru blocarea pe termen nedefinit a aplicării unei norme legale. O normă legală nu poate fi golită de conţinut prin omisiuni administrative.

Apărarea afirmă că, administraţia penitenciarului a susţinut că procedura urmează a fi reglementată printr-un regulament-cadru aplicabil la nivelul întregului sistem penitenciar. Acest fapt, confirmă că impedimentul nu este imputabil condamnatului, ci ţine exclusiv de organizarea internă a autorităţilor statului. Or, persoana condamnată nu poate fi obligată să suporte consecinţele lipsei de reglementare administrativă, mai ales atunci când această lipsă afectează un drept de importanţă fundamentală: dreptul la o procedură reală de revizuire a detenţiunii pe viaţă.

A menționat că, a solicitat dispunerea unei expertize psihologice judiciare pentru stabilirea riscului de recidivă şi prezentarea dosarului personal şi a evaluării comportamentului condamnatului. *Aceste probe*, în viziunea recurentului *erau pertinente, concludente şi utile. Ele vizau exact condiţiile prevăzute de art. 92 alin. (3^1) Cod penal: realizarea programului individual, comportamentul pe durata detenţiei, implicarea în activităţi, prejudiciul, riscul scăzut de recidivă şi premisele*

reale de reintegrare socială.

Instanţa a respins aceste cereri, iar ulterior a motivat inadmisibilitatea prin lipsa unei evaluări a riscului de recidivă şi prin lipsa unei concluzii a unei comisii speciale. Această motivare este contradictorie.

Pe de o parte, instanţa susţine că nu există evaluarea necesară. Pe de altă parte, refuză să administreze proba prin care această evaluare putea fi obţinută în mod judiciar, independent şi efectiv.

*Consider*ă *că, instanţa nu* urma *să respingă cererea ca inadmisibilă, ci să asigure examinarea reală a condiţiilor prevăzute de art. 92 Cod penal, inclusiv prin solicitarea dosarului personal, a rapoartelor de evaluare şi prin dispunerea unei expertize judiciare.*

Enunţă că, instanţa de fond a transformat lipsa unei concluzii administrative, *într-un impediment absolut de inadmisibilitate*, iar a*ceastă interpretare*, *inversează raportul dintre rolul administraţiei şi rolul instanţei.*

Menționează că în cazul în care, *instanţa consideră că materialele administrative sunt incomplete, ea trebuie să solicite completarea probatoriului. Dacă există incertitudini privind riscul de recidivă, instanţa poate dispune expertiză.* La fel, d*acă penitenciarul nu prezintă raportul de evaluare, instanţa poate obliga prezentarea acestuia*, dar *instanţa nu poate refuza examinarea în fond pe motiv că administraţia nu şi-a îndeplinit propriile obligaţii.*

Recurentul a precizat că, autorităţile nu au iniţiat efectiv procedura astfel încât decizia să poată fi luată la atingerea termenului relevant. Dimpotrivă, după peste 31 de ani de detenţie, condamnatului i se opune lipsa unei metodologii şi lipsa unei comisii speciale, fapt care, *contravine spiritului Recomandării Rec(2003)22 şi standardelor europene privind reintegrarea socială.*

Procedura administrativă este blocată, iar procedura judiciară este respinsă ca inadmisibilă din cauza blocajului administrativ, prin ce, se *lipseşte persoana condamnată de orice cale reală de valorificare a art. 92 Cod penal şi de orice posibilitate de a obţine o revizuire efectivă a detenţiunii pe viaţă.*

Concomitent în argumentarea solicitării opiniei Agentului guvernamental asupra compatibilităţii situaţiei juridice din prezenta cauză cu art. 3 şi art. 13 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, avocatul-recurent a optat ca Agentul guvernamental să răspundă la următoarele chestiuni:

-dacă mecanismul prevăzut de art. 92 Cod penal poate fi considerat efectiv în sensul art. 3 CEDO atunci când examinarea cererii este blocată din cauza lipsei unei metodologii administrative sau a unei comisii speciale;

-dacă inacţiunea, amânarea sau imposibilitatea declarată de comisia penitenciarului de a examina cererea, *poate fi opusă condamnatului ca motiv de inadmisibilitate a cererii adresate instanţei;*

-dacă respingerea ca inadmisibilă a cererii, fără examinarea fondului şi fără administrarea probelor solicitate de apărare, este compatibilă cu obligaţia statului de a asigura o perspectivă reală de liberare;

-dacă persoana condamnată la detenţiune pe viaţă dispune de un remediu efectiv în sensul art. 13 CEDO atunci când procedura administrativă este blocată, iar instanţa refuză examinarea fondului din cauza blocajului administrativ;

-dacă lipsa unui regulament-cadru sau a unei metodologii interne poate justifica amânarea sine a examinării posibilităţii de înlocuire a părţii neexecutate a pedepsei detenţiunii pe viaţă.

Prin cererea privind solicitarea unui aviz consultativ de la Curtea Supremă de Justiţie, se solicită soluționarea următoarelor probleme de drept:

-în aplicarea art. 266 alin. (3) Cod de executare şi art. 471 alin. (2) Cod procedură penală, inacţiunea, amânarea sau imposibilitatea declarată de comisia penitenciarului de a examina cererea condamnatului privind propunerea înlocuirii părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă, motivată prin lipsa unui mecanism clar de evaluare, lipsa metodologiei sau lipsa unei comisii speciale, poate fi calificată ca refuz de facto, care permite condamnatului sau apărătorului acestuia să sesizeze nemijlocit instanţa de judecată?

-instanţa de judecată poate respinge ca inadmisibilă cererea persoanei condamnate la detenţiune pe viaţă privind aplicarea art. 92 Cod penal doar pentru motivul că nu există o hotărâre formală de refuz a comisiei penitenciarului, atunci când lipsa acestei hotărâri este determinată de inacţiunea administraţiei penitenciare sau de lipsa unei metodologii administrative?

-în aplicarea art. 92 alin. (3^1) Cod penal, riscul scăzut de recidivă poate fi constatat exclusiv printr-o concluzie sau hotărâre a unei comisii speciale a penitenciarului, sau poate fi stabilit de instanţa de judecată în baza ansamblului de probe administrate, inclusiv dosarul personal, rapoarte de evaluare, caracterizări, evaluări psihologice şi expertiză psihologică judiciară?

-lipsa unui regulament, a unei metodologii sau a unei comisii speciale poate suspenda aplicarea art. 92 alin. (3^1) şi alin. (3^2) Cod penal în privinţa persoanelor condamnate la detenţiune pe viaţă?

-în cazul persoanelor condamnate la detenţiune pe viaţă, art. 92 Cod penal, art. 266 alin. (3) Cod de executare şi art. 471 alin. (2) Cod procedură penală trebuie interpretate în sensul asigurării unei proceduri efective de revizuire a detenţiunii pe viaţă, compatibile cu art. 3 şi art. 13 CEDO şi cu Recomandarea Rec(2003)22 a Comitetului de Miniştri?

Colegiul penal reține că, potrivit prevederilor art. 447 Cod de procedură penală, (1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință, însă la caz, careva referințe, nu au parvenit.

Referitor la doleanța apărării expusă în cererea de recurs referitor la acceptarea participării sale precum și a celorlalți participanți ai procesului la judecarea recursului, Colegiul reține exigențele alin. (3) art. 447 Cod procedură penală, *potrivit cărora dacă consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudenţă, precum şi la cererea*

motivată a părţilor, instanţa de recurs poate dispune, printr-o încheiere motivată, stabilirea şedinţei de judecată cu citarea părţilor pentru participare la proces.

La caz, Colegiul penal a constatat că, în susținerea acestei solicitări, recurentul nu a invocat motive temeinice care ar indica la prezența unei deosebite necesități pentru petrecerea ședinței de judecată cu participarea părților. *Or*, toate motivele dezacordului său cu încheierea contestată, recurentul le-a reflectat în cererea de recurs, iar cercetarea suplimentară a materialelor, precum audierea părților în procedura de recurs nu este prevăzută. Respectiv, solicitarea recurentului cu privire la judecarea recursului în prezența părților, este apreciată ca nefondată, Colegiul neconsiderând necesară participarea acestora în instanța de recurs.

Verificând legalitatea şi temeinicia încheierii contestate prin prisma invocărilor din cererea de recurs în raport cu prevederile Legii, Colegiul penal ajunge la concluzia că, recursul declarat de către apărare în interesul condamnatului urmează a fi admis, cu casarea încheierii contestate şi dispunerea rejudecării cauzei în prima instanţă, în acelaşi complet de judecată.

Soluția adoptată fiind întemeiată pe prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod procedură penală, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral*, și ia una din următoarele soluții: *...dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare.*

Temeiul de drept pentru recurs constituind dispozițiile art. 444 alin. (1) pct. 6) Cod procedură penală, în corespundere cu care hotărârile judecătorești pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond în cazurile în care: *...hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărârii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunţat după deliberare*.

Colegiul penal consideră că, instanța de fond a procedat eronat atunci când a respins cererea formulată de apărare ca inadmisibilă, fără a purcede la examinarea acesteia în fond, *or, circumstanțele reținute în încheierea contestată, nu justificau înlăturarea posibilității de examinare judiciară a solicitării condamnatului*.

În acest sens, Colegiul penal relevă că, prevederile art. 92 alin. (3^1) Cod penal instituie un mecanism juridic prin intermediul căruia persoana condamnată la detențiune pe viață poate beneficia de înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă, în condițiile întrunirii cerințelor expres prevăzute de lege.

Astfel, norma respectivă nu instituie un drept automat al condamnatului la înlocuirea pedepsei, ci conferă instanței de judecată competența de a aprecia, în urma unei evaluări individualizate, dacă evoluția comportamentală a persoanei pe parcursul detenției, implicarea acesteia în programele de executare a pedepsei, repararea prejudiciului, riscul de recidivă și perspectivele de reintegrare socială, justifică aplicarea unei pedepse mai blânde.

Prin urmare, *Colegiul penal apreciază că, toate aceste circumstanțe constituie obiectul cercetării judiciare și urmează a fi verificate în cadrul examinării fondului cererii,* nefiind justificată respingerea acesteia ca inadmisibilă doar pentru motivul că, la

momentul sesizării instanței, anumite evaluări sau concluzii administrative nu au fost întocmite ori prezentate.

Or, instanța de fond urma să facă distincție între condițiile procedurale care permit examinarea cererii și condițiile de fond care determină posibilitatea aplicării prevederilor art. 92 alin. (3^1) Cod penal. Faptul că materialele cauzei nu conțin suficiente date pentru a aprecia dacă persoana condamnată întrunește criteriile legale nu constituie un temei de inadmisibilitate, *ci reprezintă o circumstanță care impune completarea materialului probator și verificarea tuturor aspectelor relevante*.

În acest context, *Colegiul penal subliniază că, instanța de judecată urma să examineze fondul cauzei cu cercetarea tuturor înscrisurilor prezentate de participanții la proces, inclusiv și a dosarului personal al condamnatului, după care să dea apreciere obiectivă a acestora*. Or, în lipsa unei cercetări efective a acestor aspecte, instanța nu putea ajunge la concluzia că cererea nu întrunește condițiile necesare examinării.

Colegiul penal accentuează că, examinarea în fond a cererii, nu presupune admiterea necondiționată a acesteia și nici constatarea anticipată a faptului că persoana condamnată întrunește criteriile necesare pentru înlocuirea detențiunii pe viață cu o pedeapsă mai blândă. Dimpotrivă, tocmai prin intermediul unei cercetări judiciare complete, poate fi stabilit dacă menținerea pedepsei inițiale mai este necesară sau dacă evoluția persoanei condamnate permite concluzia existenței unor premise reale pentru reintegrarea sa socială.

Așadar, instanța de fond*, respingând cererea ca inadmisibilă pe motivul lipsei unor evaluări și concluzii administrative*, fără a verifica posibilitatea obținerii acestora și fără a cerceta circumstanțele relevante pentru aplicarea normei penale, a anticipat, în esență, concluzia asupra solicitării, fără a-i asigura o examinare efectivă.

În consecință, Colegiul penal constată că, încheierea contestată este prematură, fiind adoptată fără clarificarea tuturor circumstanțelor relevante pentru soluționarea cererii. Din aceste considerente, *recursul urmează a fi admis*, cu casarea încheierii contestate și remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță, *în același complet de judecată, pentru examinarea în fond a cererii formulate de avocatul Ion Șova în interesele condamnatului Bogatîi Valentin privind aplicarea prevederilor art. 92 alin. (3^1) Cod penal.*

Într-un alt aspect, cererea avocatului-recurent privind solicitarea Agentului guvernamental să se expună asupra întrebărilor formulate în cerere pentru prezentarea unui punct de vedere **și** cererea apărătorului privind sesizarea Curții Supreme de Justiție pentru emiterea unui aviz consultativ asupra problemelor de drept indicate de către Curtea Supremă de Justiție, Colegiul penal la această etapă, nu se va expune, dat fiind faptul că prima instanță, prin încheierea contestată din 04 iunie 2026, nu a soluționat fondul cauzei, constatînd inadmisibilitatea cererii condamnatului privind aplicarea prevederilor art.92 din Codul penal.

Conducându-se de dispozițiile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod procedură penală, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Recursul avocatului Ion Șova în interesul condamnatului Bogatîi Valentin declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 04 iunie 2026, se admite cu casarea încheierii în cauză și dispunerea rejudecării cauzei în primă instanţă, în același complet de judecată.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Președintele completului, judecător **Ion Talpa**

Judecător **Viorica Severin**

Judecător **Cristina Prisacari**